

ศสมช. บ้านสร้างแป้น “สร้างสุข สร้างสุขภาพ สร้างรายได้”

ปิยะณัฐ นามชู*

สร้างสุขภาพ

“การมีสุขภาพดี” เป็นสิ่งที่เราทุกคนปรารถนา เมื่อเจ็บป่วยก็ควรได้รับการหรือการดูแลรักษาอย่างทันท่วงที และมีคุณภาพ แต่ในบางพื้นที่ชุมชนยังคงห่างไกลจากโรงพยาบาลห่างไกลหมอ จำต้องตื่นแต่เช้าตรู่เพื่อเตรียมเดินทางเข้าไปในตัวอำเภอ หรือจังหวัด เพื่อไปตรวจร่างกายและรับการรักษา ซึ่งการไปรับบริการหนึ่งครั้งมีค่าใช้จ่ายและต้องใช้เวลาทั้งวัน อสม. ทองคำ ได้ทราบปัญหาจากทั้งในชุมชนรวมถึงครอบครัวของตนเอง จึงมีความตั้งใจจะจัดตั้งศูนย์ ศสมช. ขึ้นในชุมชน และทำหน้าที่ อสม. ในการเพื่อเผยแพร่ความรู้ให้กับ อสม. ท่านอื่น และผู้คนในชุมชนในเรื่องการดูแลสุขภาพ โดยอาศัยหลักการทำงาน **“อสม. ผู้นำแห่งความสุข สร้างสุข สร้างสุขภาพ สร้างรายได้”** โดยหวังไว้ว่าเมื่อสร้าง ศสมช. ในชุมชนแล้วจะสามารถดูแลสุขภาพตนเอง คนในครอบครัว อีกทั้งชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้แบบยั่งยืน

สถานที่ที่ทุกคนในชุมชนพร้อมสนับสนุน

ศสมช. แห่งนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากคนในชุมชน ชมรมผู้สูงอายุ อสม. หมู่ที่ 6 กองทุนร้านค้าชุมชน และกองทุนหมู่บ้าน โดย อสม. ทองคำได้เสนอในที่ประชุมของหมู่บ้านเมื่อเดือนธันวาคม 2559 โดยในช่วงแรกใช้ชื่อว่า **“ศูนย์ปฏิบัติการ อสม.”** ต่อมาในปี 2561 จึงมีการปรับปรุง มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน และที่สำคัญได้รับการสนับสนุนจากรพ.สต.สงยาง จึงเปลี่ยนชื่อเป็น **“ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) บ้านสร้างแป้น หมู่ที่ 6”** มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่ง ศสมช. บ้านสร้างแป้น จะมี อสม. คอยหมุนเวียนมาให้บริการวันละ 2 คน ตั้งแต่วันจันทร์ - ศุกร์ มีให้บริการครอบคลุม ทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลเบื้องต้น และการฟื้นฟูสุขภาพ ครบทั้ง 14 องค์ประกอบ ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมการประเมินภาวะโภชนาการเด็ก 0-5 ปี บริการคัดกรองและติดตามผู้ป่วยเบาหวานทุกเดือน ใช้เป็นสถานที่ในการบริการ วัคซีนให้กับคนในชุมชน พร้อมตรวจสุขภาพเชิงรุกปีละครั้ง เป็นศูนย์คัดกรองยาเสพติดของหมู่บ้าน และที่สำคัญคือเป็นสถานที่ทำงานของ อสม. ในการพูดคุย/วางแผนแก้ไขปัญาสุขภาพในชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนจากรพ.สต.สงยาง ทำให้การรับบริการสุขภาพของคนบ้านสงยางสามารถเชื่อมประสานกับการบริการของภาครัฐได้อย่างไร้รอยต่อ

*นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

อสม. คู่ใจ กินยาให้เป็นยา

จากการสำรวจปัญหาสุขภาพ พบว่า ผู้ป่วยเรื้อรังเพิ่มจำนวนมากขึ้น และผู้ป่วยกลุ่มที่จะต้องไปรับยาที่ รพ.สต. บ่อยที่สุด คือกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน อสม. ทองคำ จึงได้คิดค้นนวัตกรรม **“อสม. คู่ใจ ตรวจเบาหวาน”** คือการให้อสม. จับคู่เจาะน้ำตาลที่ปลายนิ้วกับผู้ป่วยในชุมชนที่ ศสมช. ทุกเดือน และยังใช้เป็นศูนย์กระจายการรับยาของผู้ป่วยเรื้อรัง รวมทั้งออกบริการ และ จัดส่งยาถึงที่บ้านในรายที่ไม่สามารถเดินทางมาได้

นอกจากปัญหาของการมารับบริการของผู้ป่วยแล้วอีกหนึ่งปัญหาที่ อสม. ทองคำ มองเห็น คือการหลงลืมกินยา เนื่องจากผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ทำให้การกินยาไม่สม่ำเสมอ ส่งผลต่อการรักษาที่ไม่ต่อเนื่อง จึงเกิดนวัตกรรม **“ปฏิทินกำกับการกินยา”** ในกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง วัณโรค และกลุ่มผู้ป่วยจิตเวช โดยใช้ผ้าที่เหลือใช้เย็บเป็นช่อง เขียนด้วยปากกาเคมีระบุวันที่ และนำยาบรรจุลงติดตามวัน ช่วยเตือนผู้ป่วยให้กินยาได้อย่างต่อเนื่องตามที่แพทย์สั่ง

ทำให้เห็นผล

ผลงานของ อสม. ทองคำ และทีม อสม. บ้านสงยางที่ทำให้ผู้ป่วยและคนในชุมชนได้รับความสะดวกจนรู้สึกประทับใจ ทั้งเรื่องค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ลดขั้นตอนการรับบริการ ลดเวลา การรอคอยและความแออัดในโรงพยาบาลได้ถูกหยิบยกมาพูดคุยในเวทีประชุมของอสม. ในตำบล สงยาง จนมีการขยายกิจกรรมดังกล่าวไปยังหมู่บ้านอื่นๆ ในตำบลสงยางถือเป็นความสำเร็จ ของ อสม. ทองคำ และทีม อสม. ตำบลสงยางอย่างเห็นได้ชัด

ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในชุมชน ได้เกิดนวัตกรรม **“กล่องห่วงใย คนบ้านเดียวกัน”** ขึ้น ด้วยเหตุที่ว่า การออกปฏิบัติงานแต่ละครั้ง อสม. ทุกคนต้องเผชิญกับความเสี่ยง เสมือนเดิมพันด้วยชีวิต ดังนั้นความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ และการป้องกันตัวเอง ของ อสม. จึงเป็นสิ่งสำคัญ จึงจัดทำกล่องวัสดุอุปกรณ์สำหรับการทำงานของ อสม. สร้างความมั่นใจ และความพร้อมของทีม อสม. ในบ้านสร้างแป้นได้เป็นอย่างดีรวมทั้งงานอื่นๆ อีกมากมาย ที่เกี่ยวกับสุขภาพทั่วไปของคนในชุมชน

สร้างสุข : ที่สุดของความภูมิใจ คือ “การได้ใช้ชีวิต”

จากประสบการณ์ในการทำหน้าที่ อสม. ตลอด 16 ปี อสม. ทองคำมีความประทับใจ และรู้สึกภาคภูมิใจในทุกสิ่งที่ได้มอบให้กับคนในชุมชน แต่สิ่งที่ทำให้ อสม. รู้สึกประทับใจมากที่สุด คือ **การได้ช่วยน้องปอยผ้าย** ซึ่งเป็นผู้พิการด้านการได้ยิน พูดไม่ชัดอันเนื่องมาจากการใช้สารเสพติดทำให้ผู้ที่ดูแลน้องต้องขังไว้ในบ้าน ไม่กินข้าว กินยาอสม. ทองคำจึงอาสาเข้าไปช่วยพร้อมกับผู้นำในชุมชน โดยใช้การพูดคุย และมีอาหารเป็นสื่อกลางที่ว่า **“กล่องข้าวน้อย ร้อยใจน้องปอยผ้าย”** จนปัจจุบันน้องปอยผ้ายอาการดีขึ้นมาก เหมือนชีวิตใหม่ที่กำลังเริ่มขึ้น เกิดรอยยิ้มของผู้ป่วยและญาติ ทำให้ อสม. ทองคำรู้จักและเห็นคุณค่าของการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์

สร้างรายได้

นอกจากเรื่องสุขภาพ อสม. ทองคำยังให้ความสำคัญเรื่องความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชน โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน จึงเป็นแกนนำจัดตั้งวงหมอลำ **“ทองคำแดนซ์”** และตั้งค่ายมวย **“เพชรทองคำ”** ขึ้น เกิดอาชีพ และรายได้ในชุมชน อีกทั้งยังก่อตั้งธนาคารขยะชุมชน ด้วยการออมเงินในสมุดบัญชี เป็นสวัสดิการจัดการศพ **“ขยะทองคำ”** ซึ่งเงินจากการขายขยะบางส่วนได้ถูกนำมาใช้ใน ศสมช. ด้านต่าง ๆ อีกด้วย จากการทำงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เห็นเป็นรูปธรรมของทีม อสม. ผู้นำชุมชน และประชาชนของตำบลสงยาง จนมีโอกาสร่วมเวทีการประกวด **“รางวัลการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (จังหวัดสะอาด)”** ระดับประเทศ ประจำปี 2563 และ 2565 (จังหวัดขนาดเล็ก)

ด้วยความทุ่มเทเหล่านี้ ทำให้ผู้คนในบ้านสร้างเป็น
ได้รับความสุข ทั้งสุขภาพ และคุณภาพชีวิตที่ดี...เสมอมา...

“ศูนย์ ศสมช. เหนนี้ มีที่ตั้งหลายอย่าง
เป็นศูนย์ควบคุมโรคเอดส์ จิตเวชkenaเบ่ง
เป็นฮอตศูนย์คัดกรองโควิด ยาเสพติด
ยังพิชิตเบาหวาน ความดันพร้อม
กลุ่มเปราะบาง ผู้พิการกะต้อง นำเบ่งนำแยง
นอกจากนั้น ยังได้ส่งเสริม ภูมิคุ้มกันให้เด็กต่อ
ขยายต่อไปงานหยั่ง ศสมช. ในตำบล
ขอให้ อสม. เหนนี้ สามัคคีสานต่อ ให้ชุมชนได้ย่อง
ว่าเขานั่นแม่นดีหลาย อสม. เอ๊ย อสม. เอ๊ย”

